

Manon Steffan Ros (Llanddeiniolen, Gal·les, 1983). Abans de convertir-se en escriptora, va treballar com a actriu de teatre. La seva novel·la *Fel Aderyn* (2009) va ser nominada al premi Llibre Gal·lès de l'Any. El 2013 va rebre el mateix reconeixement per l'obra *Blasu* (2012). Steffan Ros també és autora de literatura infantil i juvenil. Ha guanyat quatre vegades el prestigiós premi Tir na n-Og de literatura infantil amb les novel·les *Trwy'r Tonnau* (2010), *Prism* (2012), *Pluen* (2017) i, més recentment, *Fi a Joe Allen* (2019). *El Llibre Blau de Nebo* va guanyar el premi a la millor obra narrativa de l'Eisteddfod Nacional de Gal·les 2018 i l'any següent va ser distingit com el millor llibre de l'any en llengua gal·lesa.

Emyr Gruffydd (Caerffili, Gal·les, 1990), graduat en filologia francesa i hispànica per la Universitat de Cardiff (Gal·les) i màster en traducció i interpretació per la Universitat de Bath (Anglaterra), treballa com a traductor de subtítols per a la televisió pública gal·lesa, S4C. Entre el 2012 i el 2014 va viure i treballar a Barcelona, on va aprendre català al Consorci per a la Normalització Lingüística. És amant de la cultura i la societat catalanes i ha participat en diversos programes de televisió i de ràdio sobre temes d'actualitat a Catalunya i Espanya. Es dedica a la traducció des del 2014 i ha treballat com a traductor autònom i com a corrector per a la Comissió Europea, a Brussel·les. *El Llibre Blau de Nebo* és la primera novel·la que ha traduït al català.

Miquel Saumell Santa Eugènia s'ha guanyat la vida com a autònom corregint textos aliens durant deu anys i des del gener del 2021 treballa com a corrector en plantilla a Edicions del Periscopi; també fa feina per a Días Contados. Amb Pelin Doğan han traduït *Istanbul Istanbul* de Burhan Sönmez (Periscopi, 2018).

Sonia Edwards – «Em vaig llegir el llibre d'una tirada, no podia parar, no volia que s'acabés. La prosa em va tenir captivada durant molt de temps. És l'obra d'una escriptora de debò, dolça i tendra, plena de crua realitat, de pèrdua i de dolor, escrit en una llengua que ens pertany a tots. Aquest llibre és una perla.»

Wales Literature Exchange – «En aquesta novel·la premiada i plena d'èxit, Manon Steffan Ros no només explora la capacitat dels éssers humans per treure forces davant la necessitat de subsistir, sinó que també posa en dubte les estructures i normes del món contemporani.»

Manon Rhys – «Un relat que m'ha atrapat des de la primera frase.»

Dylan Ebenezer, jurat del premi Llibre Gal·lès de l'Any 2019 – «Un llibre curt que ha tingut un gran impacte. La història d'aquesta petita família és senzilla amb moments divertits i intensos, i altres de corprenedors i dolorosos.»

Rocet Arwel Jones – «Sense cap mena de dubte, és una de les novel·les més suggeridores que s'han publicat els últims anys [...]. Explica una història sobre la fi del món que reflecteix el nostre univers actual. Un relat que travessa l'infern per tornar a començar.»

Llwyd Owen – «Manon Steffan Ros s'acosta a la perfecció amb aquesta novel·la. Meravellosament humana, molt entretinguda, i a la vegada amb passatges ben durs.»

Elen Ifan, *Lico Llyfre Lot* – «Una novel·la que fa estremir i que, per desgràcia, ens toca de prop.»

Mwanimwnai – «Una novel·la curta que és una explosió d'emocions crues i amb una escriptura perspicaç.»

Sioned Haf Thomas, *Cylchgrawn y Stamp* – «Puc dir que *El Llibre Blau de Nebo* és una de les millors novel·les que he llegit. Fascinant, subtil, poderosa... No puc deixar de recomanar-la. És meravellosa en tots els sentits i molt fàcil de llegir.»

Bethan Mair, *Golwg* – «*El Llibre Blau de Nebo* és una obra impressionant que no abandonarà mai el lector. És fàcil de llegir, el que resulta més dur és el que fa amb el teu cor.»

Fflur Dafydd – «*El Llibre Blau de Nebo* és una obra mestra. Subtil, elegant, intel·ligent. Tot allò que necessites en una novel·la. [...] Acabar-la m'ha emocionat, i no hi ha gaires llibres que em remoguin d'aquesta manera.»

Gwefus Cymru – «L'he llegida aquesta nit en un parell d'hores i es quedarà dins meu per sempre més.»

Tim Hartley, *Tydar* – «Un oceà d'amor en un món postapocalíptic. No recordo l'última vegada que vaig llegir un llibre d'una tirada. Meravellós.»

Catrin Beard, *Western Mail Week End* – «És una novel·la curta però plena fins dalt. Sí, és fàcil de llegir, però posa sobre la taula qüestions com la nostra manera de viure i les prioritats de la nostra generació, i no són fàcils de respondre.»

Manon Steffan Ros

El Llibre Blau de Nebo

Traducció del gal·lès d'Emyr Gruffydd
i Miquel Saumell Santaeugènia

ANTÍPODA, 57

EDICIONS DEL PERISCOPI

Títol original: *Llyfr Glas Nebo*

© Hawlfraint Manon Steffan Ros a'r Lolfa Cyf., 2018

Primera edició: octubre del 2021

© de la traducció: Emyr Gruffydd i Miquel Saumell Santaeugènia, 2021

© de la il·lustració de coberta: Aina Bestard, 2021

© de la fotografia de l'autora: Geraint Lleu Ros, 2021

© d'aquesta edició: Edicions del Periscopi SLU, 2021

Publicat per Edicions del Periscopi SLU

info@periscopi.cat | *Web:* www.periscopi.cat

Facebook: www.facebook.com/Periscopi | *Twitter:* twitter.com/Ed_Periscopi

Instagram: @edicions_del_periscopi

Impressió: Romanyà Valls

Sant Joan Baptista, 35 | 08789 - La Torre de Claramunt | Barcelona

Imprès a Catalunya – *Printed in Catalonia*

Edició a càrrec d'Aniol Rafel, Andrea Rovira i Marta Rubirola

Correcció: Miquel Saumell Santaeugènia, Òscar Lozano

i Núria Saurina Eudaldo

Disseny de la col·lecció, de la coberta i maquetació: Tono Cristòfol

Aquest llibre s'ha imprès amb un paper offset cru de vuitanta grams i ha estat compaginat amb la tipografia Caslon Pro en cos 12.

Dipòsit legal: B 9770-2021

ISBN: 978-84-17339-65-4

Tots els drets reservats. Queda rigorosament prohibida, sense l'autorització escrita dels titulars del copyright, sota les sancions establertes per la llei, la reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol mitjà o procediment, inclosos la reprografia i el tractament informàtic, i la distribució d'exemplars mitjançant el lloguer o préstec públics.

Amb el suport del Departament de Cultura

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Amb el suport del premi a la traducció de Wales Literature Exchange i d'Arts Council of Wales National Lottery Funding

Cyfnwidfa Lên Cymru
Wales Literature Exchange

A Alun Jones,
amic de l'ànima i editor exemplar

Siôn

La mama diu que ara val més que em posi a escriure aquí. Perquè em sembla que li fa mandra ensenyar-me alguna altra cosa, li fa mandra o no té esma. No sé si una cosa o l'altra, si és que hi ha cap diferència.

Als matins, mentre la Dwynwen encara dormia, em feia classes durant una horeta. Llegíem o fèiem coses com matemàtiques, però no com a l'escola, no, res de gràfics ni taules de multiplicar. I els llibres que em feia llegir, després els havia de resumir i amb un boli vermell m'indicava les faltes que havia fet o si havia escrit alguna bajanada. I ara que ja m'ha ensenyat a sumar i restar, ja no li queden més matemàtiques per ensenyar-me. La mama ha començat a preocupar-se. També pels bolis, perquè no vol que es gastin.

—Ja no puc ensenyar-te res, Siôn —em va dir ahir—. No podem seguir així.

Acabava de llegir el que jo havia escrit sobre un llibre romàntic que anava d'un home i una dona que s'havien conegut al tren, i crec que se li havia despertat alguna cosa a dins. Perquè em va dir que mentre jo escrivia durant una horeta cada matí em deixaria tranquil.

La mama va trobar aquest quadern al calaix d'un petit escriptori d'una de les cases de Nebo. Normalment només agafem les coses que realment ens calen, com ara llumins, verí per les rates o llibres en gal·lès. Però va agafar aquest quadern, se'l va mirar del dret i del revés unes quantes vegades i se'l va guardar a la motxilla.

—Té, això és per tu —em va dir més tard, quan vam arribar a casa—. Perquè puguis escriure la teva història.

—El Llibre Blau de Nebo —vaig dir amb un somriure mentre li prenia el quadern de les mans. Els fulls estaven en blanc, nets com un nou dia.

—Què? —va respondre la mama tota perplexa.

—Com el Llibre Negre de Caerfyrddin i el Llibre Vermell de Hergest. Uns llibres molt antics. —Havia llegit alguna cosa sobre això en un llibre d'història de Gal·les—. Són llibres importants, que deien coses sobre la història del nostre país. I ara el que ha passat forma part de tot això, oi?

És un quadern blau fosc, gairebé negre. A la portada hi vaig escriure «El Llibre Blau de Nebo» amb lletres ben grosses. No sembla pas un llibre important, però ben mirat els llibres només són paraules.

Llavors, vaig guardar el llibre al prestatge més alt, fora de l'abast de la Dwynwen, i em vaig enfilar damunt del cobert per reparar les goteres que s'hi havien fet. No us ho creuríeu, però hi pot entrar molta aigua, per un petit forat com aquell. En vaig tenir prou amb un grapat de plastilina i un tros de lona impermeable d'uns cinc centímetres quadrats que vaig posar al damunt. Només vaig poder fer servir un clau, perquè no ens en queden gaires. Però de moment fa el fet.

La Dwynwen, que era al bressol, es va posar a plorar i la mama va anar a buscar-la.

Des de dalt del cobert hi ha una vista espectacular. Es veu Caernarfon allà baix, amb les torres del castell que sobresurten com si fossin unes dents al bell mig d'aquell poble, i més enllà, l'estret de Menai i l'illa de Môn. No recordo haver-hi anat mai, a l'illa, però la mama diu que quan era petit hi anàvem sovint. Hi ha llocs molt bonics per anar a passejar, diu, i unes platges molt maques on anàvem a remullar els peus quan feia sol. Tot això ho pensava ahir assegut dalt del cobert, mirant cap allà. I veia també l'illa de Llanddwyn i el mar, i tots els arbres i els camps i els arbustos que ens separen de l'aigua. Feia un fred que pelava, ahir, i treia baf per la boca, com fa la neu quan la fiques en una cassola. Però pensava en la gent d'abans, pobrets, anant cap a la platja amb els seus cotxes de luxe, allà asseguts tot el sant dia perquè no tenien res més a fer. Remullant-se els peus a l'aigua i berenant. Vaig intentar no pensar-hi gaire, en aquella gent. Pobrets.

Després vaig sentir la mama, que sortia carregant la Dwynwen a sobre, i vaig baixar l'escala. Teníem prou feina per no perdre el temps pensant en l'illa de Môn i els dies d'abans.

Casa nostra és al bell mig d'un lloc mort. És a dir, al mig del no-res, i no hi passa mai ningú, no ens ve a veure ningú. Bé, gairebé ningú. Abans hi havia una parella en una petita casa que es diu Sunningdale, a unes setanta-vuit passes de casa nostra, però quan va arribar el Final no van trigar gaire a marxar, com ja havia fet tothom.

—Què vol dir Sunningdale? —li vaig demanar a la mama un dia que havia estat xafardejant al jardí.

—És un nom estúpid —em va dir—. Deixa aquell lloc tranquil, Sionyn. No és casa nostra.

Crec que me'n recordo, del senyor i la senyora Thorpe, però no n'estic segur.

Ell era un home alt, amb els cabells blancs i ulleres, i ella una dona petita i prima que et mirava fixament als ulls quan parlava amb tu. Sunningdale està exactament com quan la van deixar, tot i que he plantat alguna coseta al jardí i de tant en tant en tallo alguns arbres per fer-ne llenya. Vull entrar en aquella casa a veure què hi ha, però la mama em diu que no ho faci. Per alguna raó, Sunningdale i el senyor i la senyora Thorpe li fan cosa.

Estic convençut que se n'han anat per sempre, la veritat. Eren gent gran, prou grans per no haver

de treballar i no fer res a part de jugar a golf i tenir cura d'uns arbrets ridículs que tenen a la cuina en uns testos davant de les finestres i que es veu que es diuen bonsais. Vaja, que se n'han anat a buscar la seva família i han decidit quedar-se amb ells. En algun racó d'Anglaterra, segurament.

Avui he anat a tallar branques al seu jardí per fer llenya. Queia un plugim fi i calia tornar a afilar la serra. La mama era als peus de l'arbre, amb la Dwynwen xerrotejant a sobre, i arreplegava les branques tallades perquè fos més fàcil arrossegar-les cap a casa. Val més que als arbres i a la teulada m'hi enfilo jo, perquè la mama va una mica coixa. Però segueix enfilant-se amb mi al cobert quan fa bon dia o quan es veuen les estrelles.

Des de dalt de l'arbre es veia l'habitació del senyor i de la senyora Thorpe a través de la finestra.

Cortines amb floretes roses i un llit parat. Un armari blanc, molt blanc, i una tauleta de nit a cada costat del llit, amb una pila de llibres a cada una.

—Som-hi, Sionyn! Que caurà un bon xàfec! —ha dit la mama, que s'esperava amb les branques.

N'he tallat unes quantes més abans de cridar:

—Allà dins hi tenen un munt de llibres, eh, mama? —Ella no ha dit res.— I mantes al llit i tot. I un edredó, em sembla. I dos coixins.

Feia treballar la serra lentament, fent força contra una de les branques gruixudes.

—Això no és cosa nostra —ha replicat la mama secament.

Quan es posa així val més no seguir endavant. Amb la mama no es discuteix. Per alguna raó entrar a les altres cases de Nebo és diferent que entrar a Sunningdale, i no entenc per què.

Avui la mama fa trenta-sis anys.

Tenim un calendari antic, del 2018, l'any del Final. I no podem estar del tot segurs que haguem encertat la data, perquè quan vam estar malalts els primers dies del Final se'ns va barrejar tot: potser van ser tres dies o potser dues setmanes. Però tant se val. Hem intentat esbrinar quin dia som. A la mama no li agrada celebrar-ho, però jo penso que és important. Trenta-sis anys al món! I d'aquests trenta-sis jo he estat amb ella durant catorze anys. Catorze anys que ella ha estat al meu costat.

—Has estat amb mi un terç de la teva vida —li he dit mentre llançava una branca gruixuda a terra.

La mama s'ha quedat glaçada i m'ha mirat per entre les fulles de l'arbre. Tenia els cabells molls i havia tapat la Dwynwen amb l'abric. Només li veia el cap, a la meva germaneta, que duia un gorro blau de llana.

De vegades penso que és impossible que una persona sigui tan bonica i tan lletja alhora, com la mama.

Sé que és cruel, això que dic. La mama s'empipa quan es diu que algú és lleig, fins i tot als contes, i no ho entenc. Quin mal fa, si no et senten? Però la mama diu que només els que són lletjos per dins diuen que els altres són lletjos per fora. Així doncs,

segur que soc horrorós per dins, perquè a mi, de vegades, la mama em sembla molt lletja.

No veig gaire gent, així que potser no soc el més indicat per dir si algú és lleig o és guapo. Però sí que recordo el Final. Tenia sis anys, fet i fet, i sis anys són prou per tenir records. Crec que recordo com són les noies per les cobertes d'alguns llibres —els llavis roses, la pell fina, bonica, i els cabells suaus i elegants—. La mama és força diferent. Té la cara prima, els ulls grossos i la boca petita, i un nas massa llarg per la cara que té. És alta i forta, no és grassa però és massissa, no té trets suaus. Abans del Final, es tallava els cabells i se'ls tenyia de ros, però ara és difícil, tallar-se els cabells, i tenyir-se'ls és impossible. Li creixen com el pèl dels gossos, negres com una nit de novembre, i té alguns cabells grisos que semblen trossos de filferro.

No sé si m'hi assemblo, a la mama.

Jo seguia enfilat allà dalt i se m'ha quedat mirant fixament molta estona des del peu de l'arbre. He pensat que em donaria permís per entrar a la casa del senyor i la senyora Thorpe, però al final s'ha girat d'esquena. La petita anava murmurant contra el pit de la mama. És massa gran per portar-la a sobre, la Dwynwen.

Aquest vespre aniré a caçar i procuraré atrapar un conill o un gat salvatge perquè la mama pugui menjar una mica de carn el dia del seu aniversari. Ja he posat trampes al camp de patates. Enguany la mama ho podrà celebrar com cal.

Vaig atrapar un conill, ahir. Avui, quan he arribat a la trampa, el pobre animal es cargolava de dolor, així que l'he matat ràpidament amb el ganivet i n'he recollit la sang en una ampolla. De tant en tant la mama fa servir la sang per fer una salsa per menjar amb patates, perquè així agafa forces. Quan donava el pit a la Dwynwen la mama havia de beure sang de conill, perquè no es pot produir llet sense menjar bé, i de vegades se n'arribava a beure mig got però de seguida la vomitava.

He escorxat el conill i me l'he endut cap a casa. Quan he arribat l'hi he ensenyat a la mama i li he dit:

—Per molts anys, mama.

Al matí he deixat una postal d'aniversari a la lleixa de la xemeneia. A la postal hi ha la foto d'un cotxe de carreres i hi diu AVUI QUE EN FAS SIS, PER MOLTS ANYS! escrit en anglès, però tant se val. És l'única postal que ens queda. En tenia tretze, però després del Final vam decidir cremar-les totes perquè aleshores no sabíem fer res, ni tampoc sabíem que havíem de recollir llenya a l'estiu i posar-la a assecar per poder fer foc a l'hivern.

—Gràcies, amor meu —ha dit la mama, somrient.

La Dwynwen era a terra jugant amb una joguina, una serp que la mama havia fet amb un mitjó vell. He posat el conill en una cassola al foc.

—On és la pell?

—Al cobert, eixugant-se. Estava una mica molla.

La mama ha fet que sí amb el cap.

No m'enrecordo dels altres aniversaris de la mama, de cap ni un. A veure, m'enrecordo dels últims, esclar, però no m'enrecordo de cap dels d'abans del Final. En canvi sí que m'enrecordo dels meus: el pastís, les espelmes i el paper brillant embolicant els regals. I m'enrecordo dels altres nens i de les seves cares, tot i que no en recordo les veus ni la seva manera de moure's i riure.

Guto.

Dewi.

Nedw.

Ela.

Gruff.

Oliver.

Harry.

Endaf.

Beti.

Swyn.

Eloise.

Estic segur que n'hi havia d'altres, però és que no soc capaç de recordar com es deien. Ho he intentat unes quantes vegades, però com més hi penso més me n'oblido. És com intentar recordar un somni.

Ens hem menjat el conill amb avellanes. Era boníssim. N'hem guardat la meitat per demà, perquè un conill té més carn del que sembla.

A la nit, com que hi havia un cel ras, quan la Dwynwen ja dormia ens hem assegut dalt del cobert per mirar les estrelles.

—Això d'escriure t'està agradant —diu la mama, però no sé si ho afirma o m'ho pregunta.

—Sí que m'agrada, però crec que caldria escriure alguna cosa sobre el Final. I jo no en sé prou.

La mama fa que sí amb el cap i es queda rumiant un moment.

—Eres molt petit, quan va passar.

—Tu, hauries d'escriure, mama. Podríem compartir el quadern. Escriu-hi el que va passar, i ja està.

—A l'escola era molt dolenta escrivint, no en sé gaire.

—Però des d'aleshores has llegit un munt de llibres. Segur que has millorat molt.

I al final la mama i jo ens hem posat d'acord per compartir el Llibre Blau de Nebo. Ella escriurà sobre els dies d'abans i del Final, i jo parlaré del present i de com vivim. I hem fet una promesa: que no llegiríem mai el que ha escrit l'altre, per si de cas. Per si de cas què, no ho sé.

—Si no és que ens passa alguna cosa dolenta —diu la mama amb un sospir, i no dic res tot i que ho entenc.

Regna un breu silenci entre nosaltres i el món.

—M'encantaria fumar-me un cigarret, ara mateix —diu la mama.

A la nit, de vegades la mama diu això de fumar-se un cigarret, que era quan la gent d'abans es posava una cosa encesa a la boca i se n'empassava el fum. D'això no me'n recordo gaire, només de l'olor. Al

principi era calenta, forta i bona, però al cap d'unes hores feia una pudor fastigosa.

—És això el que voldries, si poguessis triar qualsevol cosa pel teu aniversari?

La mama mira cap a l'illa de Môn i s'ho pensa un moment. Fa olor d'aire lliure.

—No —diu després de rumiar-hi—. No voldria res.

I tot i que això sona bé, sé que no és veritat. Perquè tothom vol alguna cosa.

—Si poguessis triar qualsevol cosa, mama. Fins i tot dels dies d'abans.

La mama torna a sospirar.

—D'acord, Sionyn. Voldria un Bounty.

—Però què és això?

—Les barretes Bounty. De xocolata.

De la xocolata me'n recordo, esclar, però d'aquesta marca no. Recordo els Dairy Milk, els Penguin, els Milkybar i els Rocky.

—Per dins estaven farcides de coco, eren molt enganxoses, amb sucre. Sempre me'n menjava primer la xocolata i després la part de dins. N'hi havia de xocolata amb llet amb un embolcall blau i de xocolata negra amb un embolcall vermell fosc.

—El coco de dins era com les avellanes?

—No, no. El coco és dolç i és com si fossin trossets petitets enganxats tots junts.

Ara em penedeixo d'haver-l'hi preguntat, perquè la mama, quan parla dels dies d'abans, després es queda callada, i no és un silenci com el que hi ha

quan treballes, sinó un silenci on no hi caben les paraules.

—Mira que no hi pensava mai —diu la mama al cap d'una estona—. Ho fèiem sense pensar. Entraves en una botiga o en una gasolinera i si et venia de gust una mica de xocolata o una bossa de patates fregides, te'n compraves. —La mama belluga el cap mostrant incredulitat—. Fins i tot si no tenies gana!

—Però per què?

—No me'n recordo —diu la mama. Es queda en silenci, però al cap d'un moment afegeix—: Segurament perquè ho tenies allà al davant.